

"Službeni glasnik BiH", broj: 101/12

Na osnovu člana 8. stav (6) i člana 9. stav (2) Zakona o fitofarmaceutskim sredstvima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 49/04) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Uprave Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 26. sjednici održanoj 12. novembra 2012. godine, donijelo je

PRAVILNIK

O OBAVEZAMA KORISNIKA FITOFARMACEUTSKIH SREDSTAVA

DIO PRVI - OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet propisa)

Ovim Pravilnikom se propisuju obaveze korisnika fitofarmaceutskih sredstava (u daljnjem tekstu: FFS) po pitanju pravilne upotrebe FFS; detaljniji uslovi po pitanju stručnog osposobljavanja, te sadržaj i način provjere znanja iz FFS.

Član 2.

(Značenje izraza)

Izrazi upotrijebljeni u Zakonu o fitofarmaceutskim sredstvima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 49/04) (u daljnjem tekstu: Zakon), koriste se i u ovom Pravilniku, a izrazi upotrijebljeni u ovom Pravilniku imaju sljedeće značenje:

- a) **"Tretiranje"** je svaka primjena FFS na bilju, biljnim proizvodima, na tlu i unošenjem u tlo ili objektima radi zaštite bilja ili biljnih proizvoda od štetnih organizama, radi uništavanja neželjenog bilja i dijelova bilja, te zadržavanja ili sprečavanja neželjenog rasta bilja, uključujući i primjenu na nepoljoprivrednim površinama.
- b) **"Korisnik"** je svako pravna i fizička osoba koja koristi FFS za obavljanje svoje djelatnosti, uključujući operatere, tehničare, zaposlena i samozaposlena lica kako u poljoprivredi tako i u drugim sektorima.
- c) **"Nehemijske metode"** predstavljaju alternativne metode, u odnosu na primjenu FFS, koje se koriste za zaštitu zdravlja bilja, suzbijanje i kontrolu štetnih organizama na osnovu agrotehničkih, fizičkih, mehaničkih ili bioloških mjera za suzbijanje.
- d) **"Dobra praksa u zaštiti bilja"** praksa je pri kojoj je izbor, doza i vrijeme tretiranja FFS na datom bilju ili proizvodima od bilja u skladu sa odobrenim uslovima primjene, kako bi se osigurala prihvatljiva učinkovitost sa minimalnom potrebnom količinom FFS, pri tome uzimajući u obzir lokalne uslove i mogućnost primjene odgovarajućih agrotehničkih i bioloških mjera kontrole.
- e) **"Površinske vode"** su kopnene vode izuzev podzemne vode; bočate (prijelazne vode) i obalno more koje po pitanju hemijskog sastava uključuju i teritorijalno more.
- f) **"Podzemna voda"** je voda ispod površine tla u zasićenoj zoni u direktnom kontaktu sa tlom ili dubljim slojevima tla.
- g) **"Obuka korisnika"** predstavlja osnovno i napredno stručno usavršavanje korisnika iz oblasti FFS.
- h) **"Vršitelji obuke"** su ustanove koje su ovlaštene za vršenje obuke korisnika.

DIO DRUGI - OBAVEZE KORISNIKA

Poglavlje I - Opće obaveze po pitanju pravilne upotrebe FFS

Član 3.

(Pravilna upotreba)

- (1) Korisnik je obavezan FFS primjenjivati u skladu sa Zakonom i podzakonskim propisima donesenim na osnovu Zakona, te u skladu sa ovim Pravilnikom.
- (2) Korisnik može koristiti FFS ukoliko su ista registrovana, odnosno ako je izdata dozvola za istraživanje odnosno razvoj, izuzetna dozvola ili dozvola za proširenje upotrebe u skladu sa Zakonom.
- (3) Prilikom upotrebe FFS korisnik mora poštovati i propise koji uređuju zaštitu voda, zaštitu okoliša, sigurnosti na radu, zbrinjavanje otpada i javnog reda.

Član 4.

(Etiketa s uputstvom za upotrebu)

- (1) FFS je obavezno primjeniti u skladu s uputstvom za upotrebu, uzimajući u obzir navode, upozorenja, obavještenja i ograničenja ili zabrane na etiketi.
- (2) FFS se mogu koristiti na gajenim biljkama samo u propisanoj dozi uključujući i koncentraciju u vremenskom razdoblju u skladu sa uputstvom za upotrebu.

"Službeni glasnik BiH", broj: 101/12

Član 5.

(Rukovanje FFS)

- (1) Pri tretiranju korisnik mora spriječiti izloženost ljudi, životinja, ptica i vodenih organizama FFS i upotrijebiti najbolju metodu tretiranja u smislu dobre prakse za zaštitu bilja i okoliša.
- (2) Korisnik je obavezan poštovati propisano najmanje vremensko razdoblje koje treba proći od primjene FFS do:
 - a) sjetve ili sadnje gajene biljke koja se zaštićuje,
 - b) sjetve ili sadnje gajene biljke koja slijedi u plodoredu, dopuštanja ulaska ljudi ili životinja na tretiranu površinu (radna karenca),
 - c) berbe, žetve, košnje, vađenja iz tla i prerade uskladištenih poljoprivrednih proizvoda ili puštanja domaćih životinja na ispašu (karenca),
 - d) upotrebe ili konzumacije proizvoda.
- (3) Korisnik mora ispunjavati uslove po pitanju stručnog osposobljavanja i nanositi FFS odgovarajućim uređajima za aplikaciju.
- (4) Korisnik je obavezan pripremu rastvora prije tretiranja, zbrinjavanje ostataka rastvora nakon tretiranja i pranja uređaja za aplikaciju FFS uraditi na način koji ne ugrožava zdravlje ljudi i okoliša.
- (5) Korisnik je obavezan nositi odgovarajuću zaštitnu odjeću, posebno rukavice, kombinezon, gumene čizme i zaštitu za lice ili sigurnosne naočale prilikom miješanja, punjenja, primjene i pranja uređaja za aplikaciju, osim u slučaju kada je izloženost FFS kojim se tretira na odgovarajući način riješena dizajnom i izradom samog uređaja za aplikacije ili dodavanjem posebnih zaštitnih dijelova na takve uređaje.
- (6) Pri tretiranju u noćnim satima u blizini naselja korisnik je obavezan poštovati odredbe propisa koji uređuju javni red i mir.
- (7) Za FFS za koja je rješenjem o registraciji propisana obaveza obavještanja, korisnik je obavezan prije primjene FFS obavijestiti susjede koji mogu biti izloženi zanošenju FFS. Ukoliko obaveza obavještanja nije propisana Rješenjem o registraciji, na zahtjev susjeda korisnik je dužan dati informacije o trgovinskom nazivu primjenjenog FFS, načinu i datumu tretiranja.
- (8) U slučaju nesreće u kojoj je ugroženo zdravlje ljudi, životinja ili okoliš, korisnik je obavezan postupiti u skladu s uputstvom na etiketi odnosno sigurnosnom listu, te o nesreći odmah obavijestiti nadležnu zdravstvenu ustanovu.
- (9) Ako korisnik tokom ili nakon tretiranja uoči opasnost ili neželjeno dejstvo FFS ili ostataka FFS na zdravlje ljudi, životinja, okoliš, tretirane gajene biljke ili gajene biljke koja slijedi u plodoredu, obavezan je o tome odmah obavijestiti nadležni organ jedinice lokalne samouprave koji o tome obavještava nadležne organe entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Brčko Distrikt). Nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta obavještavaju upravu Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja (u daljnjem tekstu: Uprava).

Poglavlje II - Posebne obaveze po pitanju pravilne upotrebe FFS

Član 6.

(Sprečavanje zanošenja FFS)

- (1) Tretiranje mora biti izvedeno na način koji sprečava zanošenje na susjedna zemljišta ili gajene biljke uzimajući u obzir smjer i brzinu vjetrova.
- (2) Korisnik je obavezan koristiti uređaje za aplikaciju FFS sa smanjenim zanošenjem usljed primjene FFS u visokim nasadima kao što su neki voćnjaci i vinogradi.
- (3) Tretiranje na zemljištima ili gajenim biljkama koje graniče sa vrtićima, školama, sportskim objektima, medicinskim centrima i staračkim domovima, zahtijeva posebnu pažnju, uključujući i privremeni prekid tretiranja, ako je to potrebno.

Član 7.

(Zaštita pčela)

- (1) U vrijeme cvjetanja poljoprivrednih kultura, korisnik je obavezan najmanje 48 sati prije tretiranja kontaktnim FFS opasnim za pčele obavijestiti pčelare. Obavijest mora sadržavati datum i tačno vrijeme tretiranja, trgovinski naziv FFS, naziv korisnika FFS, te podatke o mjestu tretiranja. Ako korisniku pčelar nije poznat, obavezan je obavijestiti najbliže udruženje pčelara.
- (2) Korovi i trave u fazi cvjetanja u višegodišnjim zasadima, u trenutku tretiranja FFS koja su opasna za pčele, moraju biti pokošeni ili na drugačiji način treba spriječiti da FFS dođe s njima u dodir.
- (3) U vrijeme cvjetanja gajenih biljaka zabranjena je primjena sistemskih FFS opasnih za pčele.
- (4) Primjena kontaktnih FFS opasnih za pčele u vrijeme cvjetanja gajenih biljaka dopuštena je samo u noćnim satima i to počevši od dva sata nakon zalaska do dva sata prije izlaska sunca.

"Službeni glasnik BiH", broj: 101/12

Član 8.

(Upotreba FFS u blizini voda)

- (1) Korisnik je obavezan poštovati ograničenja primjene FFS na određenim zemljištima radi zaštite podzemnih voda u skladu sa uputstvima, upozorenjima i obavijestima na etiketi, te poštovati zabrane i ograničenja upotrebe FFS u određenim područjima u skladu s propisima koji uređuju zaštitu voda.
- (2) Zabranjeno je tretiranje, priprema FFS i pranje uređaja za aplikaciju FFS u blizini izvora voda, vodotokova, bunara, jezera, mora, drugih površinskih i podzemnih voda, te objekata za snabdijevanje pitkom vodom.
- (3) Zabranjeno je izljevati ostatke FFS u: izvore voda, vodotoke, kanale, bunare, jezera, mora i druge površinske i podzemne vode.
- (4) Prilikom tretiranja površina koje su u blizini površinskih i podzemnih voda mora se poštovati zaštitni pojas u skladu s propisima koji uređuju zaštitu voda, uputstvom za upotrebu i oznakama na etiketi.

Član 9.

(Integralna zaštita bilja)

Korisnik je obavezan poštovati sve dostupne principe integralne zaštite bilja navedene u članu 10. ovog Pravilnika.

Član 10.

(Osnovni principi integralne zaštite bilja)

Osnovni principi integralne zaštite bilja su:

- a) Prevencija štetnih organizama i/ili njihovo suzbijanje koje se postiže i nadopunjuje sljedećim mjerama:
 - 1) plodored,
 - 2) primjenom odgovarajućih agrotehničkih mjera,
 - 3) primjenom, gdje je moguće, otpornih/tolerantnih sorti i standardnog i certificiranog sjemena i sadnog materijala,
 - 4) primjenom uravnoteženog i izbalansiranog gnojiva, kalcifikacije, navodnjavanja, orošava-nja, te drenaže,
 - 5) sprječavanje i širenje štetnih organizama održavanjem higijene mašina i opreme,
 - 6) zaštita i unapređenje korištenja korisnih organizama, te korištenje ekološke infrastrukture unutar i izvan mjesta proizvodnje.
- b) Obavezno praćenje štetnih organizama odgovarajućim metodama i drugim programima. Takav odgovarajući program uključuje posmatranje na terenu, kao i primjenu dostupnih zvaničnih stručnih upozorenja, sistema prognoze i ranog dijagnosticiranja, gdje je primjenljivo, kao i korištenje stručnih savjeta od strane profesionalno kvalificirane savjetodavne službe.
- c) Obavezno donošenje odluke o primjeni mjera suzbijanja na osnovu rezultata dobivenih praćenjem. Bitni parametri prilikom donošenja odluke su jasni i naučno zasnovani pragovi štetnosti. Prije tretiranja korisnik je obavezan uzeti u obzir pragove štetnosti za dati region, određenu oblast, uzgajanu biljku i posebne klimatske uslove.
- d) Obavezno davanje prednosti održivim biološkim, fizičkim i drugim nehemijskim metodama u odnosu na hemijske metode, ukoliko daju zadovoljavajuće rezultate u suzbijanju štetnih organizama.
- e) Odabrani FFS za primjenu mora imati što uži spektar učinka i najmanje neželjene efekte na zdravlje ljudi, neciljane organizme i okoliš.
- f) Održavanje upotrebe FFS i drugih oblika zaštite na najmanjem potrebnom nivou, npr. smanjenjem doze, smanjenom učestalosti primjene ili djelimičnom primjenom, pri tom vodeći računa da je nivo rizika u vegetaciji prihvatljiv i ne povećava rizik za razvoj otpornosti na populacije štetnih organizama.
- g) Obavezna primjena raspoloživih metoda protiv pojave otpornosti s ciljem održanja učinkovitosti FFS ukoliko postoji rizik od nastajanja otpornosti prema mjerama za zaštitu bilja i kada veličina populacije štetnih organizama zahtjeva ponovnu primjenu FFS na gajenim biljkama. To može uključiti upotrebu više FFS sa različitim načinom učinka.
- h) Obavezno praćenje efikasnosti primjenjenih mjera zaštite bilja na osnovu evidencije o upotrebi pesticida i praćenja štetnih organizama.

Član 11.

(Dobra poljoprivredna praksa pri tretiranju i upotrebi sjemena)

- (1) Sjeme može biti tretirano FFS samo u profesionalnim uređajima za tretiranje sjemena.
- (2) Sjeme može biti tretirano samo sa FFS koja sadrže aktivne materije koje su dozvoljene za upotrebu u Bosni i Hercegovini. Dorađeno sjeme koje je tretirano FFS se ne smije ponovno tretirati istim ili drugim FFS.

"Službeni glasnik BiH", broj: 101/12

- (3) Prilikom rukovanja tretiranim sjemenom pakovanim u vreće, mora se postupati na način kako bi se spriječilo mehaničko oštećenje sjemena i ambalaže, te ispuštanje prašine ili prosipanje tretiranog sjemena.
- (4) Ispražnjene vreće u kojima je bilo pakovano tretirano sjeme moraju biti zbrinute u skladu sa propisima koji uređuju opasni otpad.
- (5) Neiskorišteno tretirano sjeme mora biti zbrinuto do sljedeće sjetve, zajedno sa etiketom, u dobro zatvorenoj ambalaži i odvojeno od drugih netretiranih sjemena ili ga zbrinuti u skladu sa propisima koji uređuju opasni otpad.
- (6) Prije sjetve tretiranog sjemena mora se pažljivo pročitati upozorenja i obavještenja sa etikete o osobnoj zaštiti, zaštiti životinja i okoliša, te obaviti sjetvu na dosljedan način i to tehnički ispravnim uređajima.
- (7) Ukoliko se sjeme tretira FFS opasnim za ptice, moraju se koristiti odgovarajuće sijačice kako bi se osigurao visok nivo inkorporacije u tlo, smanjilo rasipanje sjemena i ispuštanje prašine, a prosuto sjeme se mora skupiti i ukloniti.

Član 12.

(Zbrinjavanje otpada)

- (1) Nakon upotrebe FFS, s praznom ambalažom se mora postupati u skladu s uputstvom na etiketi.
- (2) S praznom ambalažom i ostacima FFS, te otpadom koji je onečišćen FFS, a nastane pri sanaciji nezgoda, te FFS kojima je prestala važnost registracije ili je istekao rok upotrebe na deklaraciji mora se postupati u skladu s propisima koji uređuju opasni otpad.

Član 13.

(Čuvanje FFS)

- (1) FFS se mora čuvati u originalnoj ambalaži, odvojeno od hrane i hrane za životinje, te drugih predmeta opće upotrebe, izvan dohvata djece, uz određene uslove po pitanju temperature, vlage i svjetlosti i u skladu s drugim uslovima navedenim na etiketi.
- (2) Korisnik ne smije posjedovati odnosno čuvati FFS koja nisu registrirana u Bosni i Hercegovini, odnosno nije dozvoljena njihova upotreba zbog prestanka važenja rješenja o registraciji ili zabrane njihove upotrebe.

Poglavlje III - Evidencija

Član 14.

(Vođenje evidencije)

- (1) Korisnik je obavezan voditi evidenciju o upotrebi FFS na otvorenom, zatvorenom i u zaštićenom prostoru.
- (2) Podatke u evidenciju upisuje korisnik FFS, tj. osoba koja je obavila tretiranje, a evidenciju čuva pravna ili fizička osoba kod koje je obavljeno tretiranje.
- (3) Evidencija se vodi po parcelama ili vrstama gajenih biljaka na evidencijskom listu koji se nalazi u Prilogu I ovoga Pravilnika i njegov je sastavni dio. Ako proizvođač uzgaja istu vrstu gajenih biljaka na više parcela koje čine jedinstvenu cjelinu i graniče jedna sa drugom, evidencija za takve parcele može se voditi na istom evidencijskom listu.
- (4) Ako se tretiranje provodi u zatvorenom ili zaštićenom prostoru ili objektu, evidencija se vodi za svaki objekat ili nepoljoprivrednu površinu posebno.
- (5) Evidencija iz stava (1) ovog člana mora se čuvati najmanje tri godine, te dati na uvid nadležnom poljoprivrednom i fitosanitarnom inspektoru odnosno dostaviti Upravi ili nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta na njihov zahtjev ili zahtjev druge zainteresirane strane.

DIO TREĆI - OBUKA KORISNIKA

Član 15.

(Obuka za korisnike)

- (1) Korisnik je obavezan pohađati program obuke za korisnike, koji obuhvata osnovnu i naprednu obuku. Svrha obuke je podizanje svijesti korisnika o potencijalnim rizicima FFS na zdravlje ljudi i okoliš i upoznavanje sa odgovarajućim mjerama za smanjenje tih rizika kod upotrebe FFS.
- (2) Osnovna obuka za korisnike sastoji se od kursa i pismenog stručnog ispita za korisnike. Kurs traje najmanje 15 školskih sati, odnosno 8 školskih sati za naprednu obuku.
- (3) Uprava u saradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta odredit će jedinstveni program za osnovnu i naprednu obuku korisnika, koja se sastoji od teorijskog i praktičnog dijela. Program te obuke obuhvata sadržaje obuke propisane Pravilnikom o uslovima koje moraju ispunjavati pravne i fizičke osobe za promet fitofarmaceutskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 51/11).
- (4) Uprava, u saradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta, odredit će jedinstveni osnovni materijal za program obuke iz prethodnog stava.
- (5) Obuku za korisnike provodi ustanova koja je ovlaštena za vršenje obuke odgovornih osoba (u daljnjem tekstu: vršitelj obuke) u skladu sa Pravilnikom o uslovima koje moraju ispunjavati pravne i fizičke osobe za promet fitofarmaceutskim sredstvima ("Službeni glasnik" BiH, broj 51/11).

"Službeni glasnik BiH", broj: 101/12

- (6) Izuzev odredbi iz stava (5) ovog člana za vršitelja obuke može biti ovlaštena i ustanova koja je registrirana za djelatnost srednjeg obrazovanja i koja ima ili može osigurati najmanje tri predavača koji imaju završen VII stepen obrazovanja odgovarajućeg univerzitetskog programa.
- (7) Vršitelj obuke za korisnike mora osigurati štampane materijale za učesnike i spisak ispitnih pitanja za provjeru znanja iz sadržaja obuke za korisnike.
- (8) Vršitelj obuke za korisnike mora organizirati obuku najmanje dva puta godišnje s ispitnim rokom. O organiziranju obuke za korisnike, isti mora obavijestiti zainteresiranu javnost, najmanje 30 dana prije početka obuke.
- (9) Uprava, u saradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta, odredit će maksimalno dozvoljene cijene po učesniku i organizirati obuke za korisnike.

Član 16.

(Stručni ispit za korisnike)

- (1) Korisnik se za obuku kao i provjeru znanja prijavljuje kod ovlaštenog vršitelja obuke najmanje 15 dana prije početka obuke ili provjere znanja.
- (2) Stručni ispit za korisnika polaže se pismeno iz nastavnih sadržaja navedenih u programu obuke, najkasnije u roku od 60 dana od završetka obuke.
- (3) Opći uspjeh kandidata na stručnom ispitu za korisnika ocjenjuje se ocjenom: "položio" ili "nije položio".

Član 17.

(Certifikat o stečenom znanju iz FFS)

- (1) Korisnik nakon završetka obuke i položenog ispita, od vršitelja obuke dobiva Certifikat o stečenom znanju iz FFS (u daljnjem tekstu: Certifikat).
- (2) Certifikat ima oblik iskaznice na dvodjelnom obrascu na formatu papira A5, navedene u Prilogu II koji je sastavni dio ovog Pravilnika. Ivice iskaznice u obrascu su perforirane, da se nakon štampanja lako mogu otrgnuti od obrasca. Učesnik obuke prima certifikat, vršitelj obuke zadržava i arhivira gornji dio obrasca.
- (3) Certifikat važi pet godina od datuma izdavanja, nakon čega kandidat mora pohađati naprednu obuku u skraćenom obliku, s težištem na najnovija saznanja u oblasti FFS i proći provjeru znanja.
- (4) Kandidat kojem je istekla važnost Certifikata, obavezan je vršitelju obuke najmanje tri mjeseca prije dana isteka važnosti, podnijeti zahtjev za pohađanje obuke iz stava (3) ovog člana, nakon čega će mu se izdati novi Certifikat.
- (5) Vršitelj obuke prima obrazce Certifikata od Uprave.
- (6) Na Certifikatu nisu dozvoljene bilo kakve izmjene, dopune ili brisanje podataka.
- (7) Certifikat je neprenosiv i može ga koristiti samo vlasnik.
- (8) U slučaju gubljenja, krađe i uništenja Certifikata ili promjene osobnih podataka vlasnik o tome pismeno obavještava vršitelja obuke, koji je izdao Certifikat. Vršitelj obuke na osnovu obavještenja povlači Certifikat i izdaje novi Certifikat. Troškove izdavanja novog Certifikata plaća vlasnik.

Član 18.

(Vođenje evidencije o položenim stručnim ispitima za korisnike)

- (1) Evidenciju o položenim stručnim ispitima za korisnike i izdatim Certifikatima vodi vršitelj obuke.
- (2) Vršitelj obuke mora najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu dostaviti Upravi i nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta godišnji izvještaj o provođenju osposobljavanja za korisnike i predviđeni plan obuke za tekuću godinu.
- (3) Uprava će uspostaviti centralnu evidenciju podataka iz stava (2) ovog člana.

DIO ČETVRTI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 19.

(Izuzeci u primjeni)

- (1) Odredba o integralnoj zaštiti bilja iz člana 10. ovog Pravilnika primjenjuje se od 01.01.2016. godine.
- (2) Korisnik je obavezan imati Certifikat iz člana 17. ovog Pravilnika najkasnije do 01.01.2018. godine.
- (3) Jedinostveni program za obuku korisnika iz člana 15. stav (3) ovog Pravilnika i jedinstveni osnovni materijal za obuku iz člana 15. stav (4) odredit će se u roku od dvije godine od stupanja na snagu ovog Pravilnika.

Član 20.

(Stupanje na snagu) Ovaj

Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 195/12

Predsjedavajući Vijeća ministara BiH **Vjekoslav Bevanda**, s. r.

12. novembra 2012. godine, Sarajevo